

Homenatge

HOMENAJE 10 anys sense Blai Bonet

Quan es compleixen deu anys de la mort del poeta mallorquí Blai Bonet, us oferim set fragments triats dels dietaris 'Els ulls' i 'La mirada' que reeditarà en un sol volum El Gall Editor. Completem aquest homenatge amb els articles de Biel Mesquida, David Castillo i Andreu Gomila

Jo no recordo les coses; les tinc presents: sóc una profunda memòria de la Vida i de la meva espècie. Sempre seré, però, un rival de la memòria en el sentit que té *recordar*: enyorar passivament, estar empardalat, el mallorquí diu. Concretament: estudiava a la taula del meu company, jeia al seu llit, damunt el seu matalàs, i el fet d'ocupar el lloc del que no hi era m'estalviava la passivitat de l'enyorança en va. Si no entén i sent aquesta senzilla profunditat de la memòria de la Vida i de l'espècie, no és l'home...

[Bonet, Blai. 'La mirada']

Gris, immòbil, gris, verdenc de cara, assegut en un banc, immòbil com a redreçat per un aspre o per una lavativa de guix al cos, tot sol, entotsolat, absent, forà, rebec no, repelenc, blindat, envidrat, colgat amb si mateix, infantil a desgrat, dolç, de quaranta-vuit anys sentint-ho molt, acompanyant-se en el sentiment, solter involuntari, català sense alegria, intel·ligent, català expressionista, home, mort de "moro perquè, no sé com viure", poeta perquè no hi havia altre remei, poeta civil sense fer-ne comptes, portant els comptes com un poeta civil, fredoler, home de coll curt, atroçment colom, home que tenia la mare freda, la mà no gens calenta, amb dues mans *ma non troppo*, crònic, important, provisional, antològic i màrtir, representatiu, major d'edat, en re menor, en solfa, de poca substància, de la generació dels *José María*, ex-amic d'en Rosselló Porcel, a qui a Palma, i els companys d'estudi, li deien "en Tomeu Figa" i que, a Barcelona, dormia a la mateixa habitació d'en Gafim, periodista, boxador, preparador esportiu i que, quan parla de la generació de l'Espriu, conta que en Rosse-

lló Porcel abans de ficar-se al llit pixava dins l'orinal, a la gatzó, com les senyores, i que tornava vermell quan veia que el seu company de Palma orinava com un masclot tot gloriós per la finestra, i l'Espriu ens va veure entrar a l'estació de França, va veure en Carles Riba, sospità que anàvem a saludar-lo i s'alçà el coll de l'abric fins per damunt les orelles, com un espia que ve del fred del cine, es tapà la cara amb els dos fulls de *La Vanguardia* que llegia. Solitari com un botxí, o extramurs com un home ferreny, involuntari i condemnat a salvar-se, tot un home entre els homes.

[Bonet, Blai. 'Els ulls']

-Que no has de pegar un capfíco avui?

-Si mon pare ho vol, sí.

El meu pare digué "sí" amb el cap, i de bell nou callà, callava, posava alum a les pells, i silenci, el seu, i posava alum a les pells de conill. Jo, amb dues grapades vaig tenir tota la roba sobre les roques, la mà esquerra em quedà aturada, un instant, a la cintura dels calçotets, però tot d'una me'ls vaig descordar, caigueren a terra, en vaig treure els

peus i, ràpid, sus!, xasss!, de cap al mar, nedava per davall l'aigua: freda, vaig trempar, zim!, com un ganivet automàtic, la comparació pertany a aquesta matinada del 1971. En sortir jo de l'aigua, ells ja es posaven els pantalons damunt la pell remulla, la llista blava tornava fosca amb la clapa de la banyadura que traspuava. Em miraven arribar. Entre el vel d'aigua que m'entelava els ulls vaig veure l'Andreu que, amb un moviment del cap, m'assenyalava dient al meu pare: que no has vist aquest estornell teu de quina manera ja apunta? El pare alçà el cap, somrigué i es posà de bell nou a callar, callava i callava.

[Bonet, Blai. 'Els ulls']

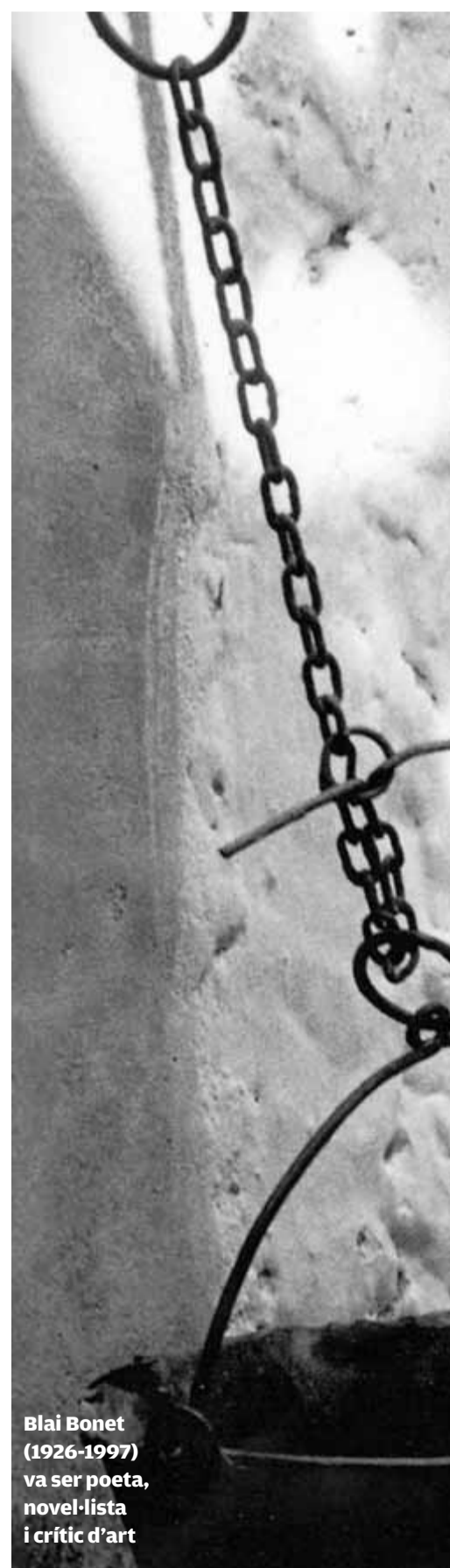

Per a fer-me girar de cap a un costat, de cap a l'altre, el director em tenia agafat a cada costat, per la cintura. Em feia moure cap a la dreta. A l'esquerra. Un cop, i un altre. Em vaig adonar d'una cosa molt concreta: la meua cintura li cabia entre les mans. També vaig pensar, potser per primera vegada a la vida, que un xicot devia dur moltes coses escrites davall la pell; també que un noi, un home, era un arxiu històric amb tot de documents, documents que es podien curar, històries que es podien curar... I silenci. Un silenci, després un altre. Vaig sentir que els dos botons de dalt dels calçotets feien nosa. El director em descordà el de dalt de tot. Mentre jo em descordava el segon, ell topà amb l'erecció que jo havia pegat just llavors, "vas molt calentó, per ser tan jovenet, tu". I a les fosques vaig sentir que els colors em pujaven fins a les orelles.

[Bonet, Blai. 'La mirada']

Les paraules del pis de dalt se sentien, estranyes i a prop,

Blai Bonet (1926-1997) va ser poeta, novel·lista i crític d'art

Sóc una profunda memòria de la Vida i de la meva espècie

PARAULA

OSCAR PÍPKÍN

com a grops d'una bestial soca de metafísica, "no hi ha manera de convèncer-lo que es llevi. Ni que, enmig de les cames, hi tinguéss l'enclusa del ferrer de la Batllòria, en lloc de tenir-hi la cigala dels xicots de la seva edat. Té vint-i-un anys, eh?, doncs a la gibrelleta ha de fer les buidades del ventre".

—És que em fugí l'alè, mare.

—L'alè, diu. I a nosaltres, per culpa teva, els diners, ens fugen.

El glu-glu del calderó, al foc, se sentia, la flama del foc, de llenya, es veia, també vermell, el caliu.

—Que Nostre Senyor no ens planyi les llàgrimes, però que t'envii prest una bona mort. Un malalt que no té cura és una fogatera, on es llacen i cremen els diners.

—El doctor què hi diu?

—El doctor... El doctor, com que és de casa de pobres, porta molta mala llet. Sap que això s'ha de morir, doncs encara li recepta. I l'apotecari de Breda també ens fa prendre pel sac: té tot el que la recepta porta escrit, el fill de puta, què em fa dir!

—Cal lluitar, però. Mentre hi ha vida, hi ha esperança.

—Esperança, diu. Mentre hi ha vida la cosa s'estira. No veu, però, que, a aquest, ja no se li estira res? El bosc se li ho degué menjar tot. Ell sense dir res, però, sap? Ho hauràs de dir al mossèn, però, quan hagi de venir per sagraments, i amanir-te abans de la santa glòria.

—Calleu, mare, em marejo.

Bonet, Blai. 'La mirada'

Uns ulls molt negres, dins un bosc de tota la verdor, fan pensar en totes les coses. Fos per les circumstàncies que fossin, que en mi eren una multitud i clapades de totes les races de viure, jo mai no havia destriat l'existència d'una realitat tan dotada d'origen, com és el silenci

dels ulls de la Mirada que s'apareix... Després, en la meua vida encara no gaire atapeïda ni llarga, els ulls i la mirada de la Mirada han estat i són el tema tenaç i més fondo dels escrits fets des de mi. No havia anotat mai, però, que el descobriment de la Mirada en una mirada s'hagués realitzat dins meu, un capvespre de juny, 1955, a Riells del Montseny, enfront de l'anònim català d'un noi a muntanya, de setze anys i Quimet, que deia "fer cara que la terra el cridi".

Bonet, Blai. 'La mirada'

L'amo de La Gota de Oro, la taverna, "ara mateix, senyor Ferrater", abocava la primera tassonada de foc a l'escriptor més fereix, més lúcida, més honest, més apassionat, més fred, més calent, més pur, més barrinat, de Catalunya, "una altra ginebra", "senyor Ferrater, sí". Després de deu copes, en Gabriel parlava amb rigor d'Ausiàs March, de tal i tal vers que tenia tals i tals variants en tal i tal edició de tal i tal segle. Prop de les dotze del vespre, s'aixecava, "una altra ginebra, Perico", i no se la bevia. La tenia estreta dins una mà. Se l'endua per a travessar de cap a ca seva. Abans d'obrir la porta de La Gota de Oro, es girava cap a nosaltres. Amb un moviment del cap, ferretament esblanqueït, assenyalava el tassó:

—Això és el meu bastonet, nois.

Tenia, total, quaranta anys i sortia de cap al seu estudi, on traduïa obres alemanyes fins que la claror trencava el dia. Vivia així, i era un jove de casa rica. L'amor fa els àngels així: a punta de ganivet, a destrallades. L'amor es divideix en dues races: l'amor enamorat, i l'amor sindicat. El terme mitjà no existeix. El terme mitjà és la hipocresia, la regla de tres...

Bonet, Blai. 'La mirada'